

Analýza španělských voleb 2008

Pavλίna Springerová

V neděli 9. března se otevřely volební místnosti pro 35 milionů španělských voličů. Otázkou bylo, zda Španělé zvolí pokračování socialistického kurzu premiéra José Luise Rodríguez Zapatera (PSOE), či pootočí politické kormidlo doprava ve prospěch lidové strany (PP), vedené Mariano Rajoyem.

Předvolební průzkumy mírně favorizovaly Zapaterovu stranu, která se dostala do čela po osmileté vládě lidovců za známých okolností spojených s krvavými atentáty v Madridu v roce 2004.

Předvolební situace

Již od parlamentních voleb v roce 1982 je klíčovou otázkou, zda se jedné či druhé politické straně podaří získat absolutní většinu. V opačném případě se vítěz musí obrátit na regionální subjekty (baskické či katalánské), případně na IU (Sjednocená levice), aby u nich hledal podporu při hlasování o vládních návrzích. Socialistům se však nepodařilo získat absolutní většinu ani v roce 2004, ani v rámci posledního volebního klání, což je směřuje zejména ke spolupráci s menšími stranami (nyní připadá do úvahy zejména CiU s jedenácti mandáty či PNV s šesti poslanci).

Již v roce 2004 začal Zapatero realizovat svoji politickou vizi *Nueva vía* (Nová cesta), s níž se čtyři roky před tím prosadil do čela tápajících socialistů. Nosné ideje jeho koncepce se týkají nutnosti zrovnoprávnění žen ve společnosti (sám sebe označuje za feministu), multikulturalismu, ochrany individuálních práv, v otázkách hospodářských pak zdůrazňuje potřebu sociální zodpovědnosti moderního kapitalismu. Celou řadu těchto tezí Zapatero v průběhu svého prvního mandátu přetavil ve skutečnost.

Největší odpor u lidovců a tradičních vrstev společnosti vyvolala legalizace sňatků osob stejného pohlaví, zrušení povinné výuky náboženství či vstřícná imigrační politika, kdy Zapatero přistoupil k masové legalizaci několika set tisíc ilegálních přistěhovalců. V rámci domácí politické scény nelze opomenout téma terorismu a otázku posílení pravomocí

Kabinet ibero-amerických studií

* Filozofická fakulta * Univerzita Hradec Králové *

regionálních autonomií. V prvním případě se – i přes velkou nelibost lidovecké opozice – španělský premiér rozhodl jednat s představiteli organizace ETA, která na jaře roku 2006 sice vyhlásila příměří, nicméně v červnu 2007 ho opět ukončila. V případě autonomních statusů došlo k zásadnímu průlomů v polovině roku 2006, kdy byl přijat návrh na rozšíření pravomocí katalánského regionálního parlamentu, jenž posílil mj. v oblasti daňového systému, imigrační politiky či v otázkách soudních. Baskický autonomní status, známý pod názvem Plán Ibarretxe (dle jména baskického premiéra), který navrhuje volné přidružení Baskicka ke Španělsku, však Kortesy v únoru 2005 jednoznačně odmítly. V otázce zahraniční politiky směřoval první Zapaterův krok ke slíbenému stažení španělských vojáků z Iráku, přičemž se nijak nedotkl aktivit v rámci misí v Afghánistánu, v Libanonu či na Balkáně.

Předvolební kampaň v roce 2008 ovládala především domácí politická a ekonomická témata. Hlavním předmětem diskusí byla hospodářská situace země, neboť makroekonomické ukazatele – po 14tiletém růstu – začaly postupně indikovat přicházející problémy. Španělská ekonomika se dnes potýká zejména se zpomalením hospodářského růstu a se zvýšením počtu nezaměstnaných.

Výsledky a dopady voleb

Výsledky voleb potvrdily silný příklon k bipartismu, kdy si obě největší politické strany mezi sebe rozdělily více než 90 % mandátů (PSOE 43,6 % hlasů a PP 40,1 % hlasů). Sjedená levice a de facto všechny nacionalistické strany ztratily ve srovnání s předchozími volbami ve prospěch socialistů. Mnozí voliči pragmaticky preferovali volbu PSOE z obav před vítězstvím lidovců.

V zahraniční politice lze předpokládat, že socialisté budou i nadále stavět na třech základních pilířích – posilování vazeb v rámci EU, rozvíjení středomořského partnerství a spolupráci s Latinskou Amerikou. Asi největší dělicí linií v politice vůči Latinské Americe lze sledovat v přístupu ke Kubě, u ostatních latinskoamerických bilaterálních vztahů nejsou pozice socialistů a lidovců tak výrazně odlišné (např. ve vztahu k Venezuele). Připomeňme pouze Zapaterovo úspěšné angažování v otázce pozastavení diplomatických sankcí EU proti Kubě v roce 2005.

Kabinet ibero-amerických studií

* Filozofická fakulta * Univerzita Hradec Králové *

V neposlední řadě dvě po sobě jdoucí volební porážky rozkývaly židli pod lidoveckým lídrem Rajoyem. Není bez zajímavosti, že nejčtenější konzervativní deník El Mundo uveřejnil na svých webových stránkách anketu, v níž se čtenáři měli vyjádřit, zda si přejí pokračování Rajoye v čele PP. Většina odpověděla, že nikoliv. Na druhou stranu je nutné poznamenat, že lidovci v těchto volbách dokázali posílit (což se však podařilo i socialistům).

Lze očekávat, že následující volební období bude pro Zapatera (především z vnitropolitického hlediska) náročnější, a to zejména kvůli přicházejícím hospodářským problémům, „znovuprobuzení“ teroristické organizace ETA a narůstajícím migračním tlakům.

Článek byl původně publikován na <http://www.cevro.cz/>.